

Nr 400.

Av herr **Ekströmer**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete, m. m.

I proposition nr 235 har Kungl. Maj:t framlagt förslag till ändringar i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete. Förslaget, som grundar sig på ett av socialvårdskommittén i december 1947 avgivet betänkande, innebär åtskilliga förbättringar av den hittillsvarande lagstiftningen på detta område, vilka måste hälsas med tillfredsställelse, då det förelegat ett uppenbart behov av en anpassning av 1916 års lag, även sedan de 1946 vidtagna partiella ändringarna, efter den senaste tidens ekonomiska och sociala utveckling. Visserligen kan mot den föreliggande propositionen invändas, att det gäller ett endast partiellt förslag men att detta likväl är av principiellt mycket viktig räckvidd, varför man bort avvakta det definitiva resultatet av den pågående översynen av sociallagstiftningen, främst åtminstone det väntade förslaget till en genomgripande revision av olycksfallsförsäkringslagen i dess helhet. Men med hänsyn till det hastigt förändrade ekonomiska läget minskas tyngden av denna invändning. Där- emot torde med större styrka kunna göras gällande, att det nu föreliggande förslaget på ett grundligare sätt än som skett bort samarbetas med de under senaste tiden beslutade viktiga sociala reformerna, främst den allmänna sjukförsäkringen och de allmänna barnbidragen. Ehuru tanken att utbygga olycksfallsförsäkringen i och för sig utgör ett välmotiverat led i strävandena att åstadkomma en tillfredsställande ekonomisk trygghet för de anställda vid olycksfall i arbetet, måste likväl vissa betänkligheter riktas mot förslaget.

I så måtto kommer nämligen förslaget i strid med de principer, som hittills alltid ansetts gälla på detta område, nämligen att olycksfallsersättning enligt förslaget kan komma att innebära en överkompensation i förhållande till den skadades normala arbetsförtjänst. I olycksfallsersättningslagen införes ett helt nytt moment, nämligen att sjukpenningens storlek blir beroende, icke enbart efter vad som hittills gällt, av den skadades arbetsinkomst, utan dessutom av hans försörjningsplikt. Detta innebär ett klart avsteg från den för denna lagstiftning hittills gällande skadeståndsprincipen, enligt vilken den skadades verkliga eller enligt vissa normer beräknade arbetsinkomst utgör den enda grundvalen för ersättningsbeloppets storlek. Att sjukersättningen vid olyckfall varken enligt gällande lag

eller enligt kommitténs förslag är avsedd att *helt* kompensera den minskade arbetsförtjänsten är ju ett ostridigt faktum, men det torde icke kunna sägas ha någon avgörande betydelse för denna fråga. Ej heller kan det förhållandet, att gradering efter försörjningsbördan införts beträffande ersättningarna enligt den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen, som i likhet med olycksfallsförsäkringen är uppbyggd såsom en inkomstbortfallsförsäkring, anses ha någon betydelse, då arbetslöshetsförsäkringen är en statlig, frivillig socialförsäkringsform under helt andra förutsättningar, medan olycksfallsersättningarna i princip utgöra ett obligationsrättsligt skadestånd mellan tvenne åtminstone teoretiskt avtalsslutande enskilda parter.

Även rent praktiska omständigheter kunna anföras. I detta avseende bör uppmärksamheten riktas främst på det faktum, att förslaget redan i och för sig i många fall medför en otvetydig överkompensation. Föredragande departementschefen har själv påpekat detta beträffande de lägsta sjukpenningklasserna, men i trots härav icke ansett det nödvändigt med bestämmelser för att förhindra sådan överkompensation, emedan enligt hans mening de till familjetillägg berättigade skadade i allmänhet icke torde vara att hänföra till dessa klasser. Även om sistnämnda påstående skulle vara riktigt, ändrar detta intet beträffande de rent principiella invändningarna mot överkompensation, som just i nuvarande ekonomiska läge torde vara en mycket farlig väg att slå in på. Detta kan möjligen komma att minska produktionen genom en benägenhet att förlänga sjukdomstiden särskilt vid mindre allvarliga olycksfall, varigenom bortovaron från arbetet kommer att bli längre än tidigare.

För det första bör nämligen ihågkommas, att sjukpenning, som utgår enligt försäkring, är skattefri jämlikt 19 § kommunalskattelagen. Vid jämförelse mellan sjukpenning och inkomstbortfall måste därför räknas med arbetsinkomsten minskad med källskatteavdrag. Inkomstbortfallet utgör därför allenast omkring 85 à 90 % av själva arbetsinkomsten. Redan härigenom kommer sjukpenningen att ligga ur socialförsäkringsmässig synpunkt farligt nära inkomstbortfallet.

För det andra utgår sjukpenning icke blott för förlorade arbetsdagar utan även för sön- och helgdagar och andra fridagar. För tim- och ackordsavlönad personal inom de föreslagna högsta inkomstgränserna innebär detta i regel, att sjukpenningen ger större inkomst än arbetsförtjänsten, så snart i sjukledigheten ingå flera helgdagar än som svara mot 1/7 av hela sjukledighetstiden. Vid de större helgerna blir detta förhållande särskilt framträdande.

Slutligen förstärkes risken för överförsäkring i betydande grad genom att ett flertal arbetstagare torde hava frivilliga försäkringar såsom påbyggnad till den obligatoriska, ofta till ett belopp av 5 och t. o. m. 7 kr. per dag.

Även om försäkringsanstalterna i regel torde vara måna om att förhindra överförsäkring, kan detta långt ifrån alltid kontrolleras, helst som försäkringar kunna erhållas i flera bolag samtidigt. Sådan överförsäkring bör anses föreligga, så snart ersättning på grund av olycksfallsförsäkringslagen och enligt frivillig privat försäkring medför högre behållen inkomst än den normala arbetsförtjänsten, minskad med därå belöpande skatteavdrag.

I ytterligare ett avseende kan vägande kritik riktas mot det föreliggande förslaget. Kungl. Maj:t har nämligen förordat en förkortning av karenstiden från tre till två dagar, vilket även föreslagits av socialvårdskommitténs majoritet. I detta sammanhang har kommittén anfört, att enligt dess mening några större praktiska olägenheter icke torde uppkomma genom en sådan förändring, i vilket uttalande departementschefen instämt. Med hänsyn till de faktiska förhållandena beträffande bortovaron från arbetsplatserna måste detta uttalande sägas vara mycket optimistiskt för att ej säga verklighetsfrämmande. En minskning av karenstiden på det sätt, som föreslagits av Kungl. Maj:t, skulle säkerligen förorsaka allvarliga olägenheter inom industrien genom att sjukpenning skulle kunna erhållas för dylik bortovaro i betydligt högre grad än för närvarande, vilket otvivelaktigt skulle medföra en stigande bortovarefrekvens, särskilt runt veckoskiftena. För näringslivets del kan detta betyda ett bortfall av många miljoner arbetstimmar per år, vilket i varje fall icke kan medverka till den just i förevarande läge nödvändiga produktionsökningen, varjämte tillkomma de därigenom ökade ersättnings- och premiekostnaderna.

Då socialvårdskommittén dessutom ännu icke slutfört den påbörjade utredningen om administrativ samordning mellan olycksfallsförsäkringen och sjukförsäkringen, vilken sistnämnda har helt andra karenregler, synes skäl nu ej föreligga till annat än ett bibehållande tills vidare av karenstiden om tre dagar för olycksfallsförsäkringens del.

Därför föreslås,

att riksdagen måtte vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 235 taga nödig hänsyn till risken för överförsäkring samt avslå förslaget till ändring av karenstiden.

Stockholm den 25 maj 1948.

Ivar Ekströmer.
